

Sygn. akt VIII RC 83/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

S., dnia 14 października 2016 r.

Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie VIII Wydział Rodzinny i Nieletnich w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Dorota Pękała

Protokolant: sekretarz sądowy Ewelina Preś

po rozpoznaniu w dniu 7 października 2016 r. w Szczecinie

na rozprawie sprawy

z powództwa R. R. (1)

przeciwko M. R.

o alimenty

1. zasądza od pozwanej M. R. na rzecz powoda R. R. (1) rentę alimentacyjną w kwocie po 200 (dwieście) złotych miesięcznie, płatną z góry do dnia 15 każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 16 lutego 2016 r.;
2. w pozostałej części powództwo oddala;
3. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa;
4. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie na rzecz adwokata K. D. kwotę 480 (czteryście osiemdziesiąt) złotych plus VAT z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu;
5. wyrokowi w pkt. 1 nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

VIII RC 83/15

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym dnia 16 lutego 2015 roku powód R. R. (1) wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej, M. R., alimentów w kwocie po 2000 zł miesięcznie.

W uzasadnieniu żądania powód wskazał, że z pozwaną pozostaje w separacji, która to została orzeczona wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 5 maja 2011 r. Do pozwu dołączono odpis wyroku orzekającego separację małżonków R.. Z treści wyroku wynikało, iż separacja została orzeczona bez ustalania winy którejkolwiek ze stron.

Pismem procesowym wniesionym dnia 8 czerwca 2015 roku pozwana wniosła o zawieszenie postępowania, wskazując, iż w dniu 26 maja 2015 r. złożyła ona w Sądzie Okręgowym w Szczecinie pozew o rozwód. Pismem z dnia 25 sierpnia 2015 roku pełnomocnik pozwanej wniósł o oddalenie powództwa oraz ponowił wnioski o zawieszenie postępowania w związku ze złożonym pozwem o rozwód.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

R. R. (1) i M. R. zawarli związek małżeński w dniu 12 czerwca 1982 r. W dniu 5 maja 2011 r. wyrokiem wydanym w sprawie XRC 2899/10 Sąd Okręgowy w Szczecinie orzekł separację pomiędzy nimi – bez orzekania o winie. Z ich związku pochodzi dwóch dorosłych już synów.

Dowód:

- bezsporne, a ponadto odpis wyroku SO w Szczecinie wydanego w sprawie XRC 2899/1.

W dniu 28 maja 2015 r. M. R. złożyła w Sądzie Okręgowym w S. pozew o rozwód i uiściła wymaganą opałę stałą od pozwu.

Dowód:

- notatka urzędowa k.109;

- kopia pozwu o rozwód k. 36-37.

Powód R. R. (1) liczy 66 lat. Z zawodu jest lastrykarzem i pracownikiem budowlanym. Od lat nie wykonywał on stałej pracy. Mężczyzna na mocy orzeczenia o stopnieniu niepełnosprawności z dnia 12 listopada 2014 r. został uznany za osobę niepełnosprawną w stopniu znacznym, całkowicie niezdolną do pracy. Niepełnosprawność według powyższego orzeczenia zaistniała u niego od dnia 6 września 2014 r. Orzeczenie wydano na czas do dnia 30 listopada 2015 roku. Ponadto zgodnie z orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 10 czerwca 2015 r. uznano powoda za niezdolnego do samodzielnej egzystencji do dnia 31 maja 2017 roku. Mężczyzna jest niepełnosprawny w wyniku przebytego udaru mózgu. Z trudem porusza się i mówi, co było widoczne podczas rozpraw prowadzonych z jego udziałem. Powód mieszka w czteropokojowym mieszkaniu komunalnym o powierzchni 79 metrów kwadratowych. Lokal jest zadłużony na sumę około 20 000 zł. Powód zamieszkuje wraz z dorosłym synem, który choruje na schizofrenię. Syn powoda powinien się leczyć psychiatrycznie, ale tego nie czyni. Pobiera rentę chorobową, ale w żaden sposób nie wspomaga finansowo ojca i nie pokrywa w jakimkolwiek stopniu opłat mieszkaniowych. Opłata za czynsz wraz z funduszem remontowym wynosi obecnie 1100 zł miesięcznie. Powód nie uiszcza tej opłaty, tłumacząc, że nie ma z czego płacić. (...) elektryczna kosztuje powoda w granicach od 400 do 500 zł co dwa miesiące, a gaz do 700 zł co dwa miesiące. Wysokość opłaty jest zróżnicowana w zależności od tego czy jest sezon grzewczy czy nie, albowiem mieszkanie powoda jest ogrzewane gazem. R. R. (1) wymaga leczenia farmakologicznego, ale nie wykazał ile faktycznie winien przeznaczać na leki. Powód okresowo wynajmuje pokoje w swoim mieszkaniu sublokatorom. W chwili wniesienia pozwu wynajmował dwa pokoje za łączną kwotę 800 zł miesięcznie. Emerytura powoda netto wynosi 649,96 zł miesięcznie netto. Powód wbrew zaleceniom lekarskim spożywa alkohol i pali papierosy.

Dowód:

- przesłuchanie powoda k. 153;

- kopia orzeczenia lekarza orzecznika ZUS k. 134;

- orzeczenie o stopniu niepełnosprawności k.139;

- zaświadczenie k. 181;

- zeznania świadka J. R. k. 166-168

Powód podczas trwania związku z pozwaną nadużywał alkoholu i nie dbał w stopniu należyтым o zabezpieczenie materialnych potrzeb rodziny. Taka jego postawa zaowocowała tym, że ciężar utrzymania stron i ich dzieci spoczywał przez lata głównie na pozwanej. W przeszłości powód prowadził firmę budowlaną, a pozwana była zatrudniona jako inspektor handlowy. W roku 2003 M. R. pozwana otworzyła działalność gospodarczą w postaci sprzedaży zniczy na Cmentarzu Centralnym w S.. W 2006, a najdalej w 2007 roku pozwana

tę działalność przepisała na powoda. Często zdarzało się tak, że powód nie uzyskiwał dochodów z prowadzonej działalności. W roku 1988 lub w 1989 powód zakończył prowadzenie działalności gospodarczej. Z zakresu usług budowlanych. Po tym czasie do mieszkania rodziny często przychodził komornik, albowiem powód nie opłacał swoich zobowiązań np. z tytułu składek na ubezpieczenie.

W dniu 5 stycznia 2008 roku pozwana wyjechała do Anglii w celach zarobkowych. Kiedy wyjeżdżała, mieszkanie stron było już zadłużone. Pozwana z Anglii przysyłała pieniądze na spłatę zadłużenia. Wróciła z Wielkiej Brytanii na krótko, po trzech miesiącach pobytu tamże, po czym ponownie wyjechała. Powróciła w sierpniu 2008 roku. Wówczas okazało się, iż zadłużenie w opłatach mieszkaniowych wynosi około 7700 zł. Podczas pobytu pozwanej w Anglii powód sprzedał stanowisko handlowe sprzedaży zniczy na Cmentarzu Centralnym w S. za kwotę około 12 000 zł oraz garaż za sumę około 3000 zł.

Pozwana praktycznie mieszka w Anglii od 2008 roku. Obecnie jest zatrudniona przy produkcji warzyw jako starszy liniowy. Zarabia 240-260 funtów brytyjskich tygodniowo. M. R. żyje w konkubinacie. Jej konkubent nie pracuje. Pozostaje na zasiłku chorobowym, który wynosi 120 funtów brytyjskich tygodniowo. Pozwana płaci 320 funtów tytułem czynszu, a za gaz i prąd około 120 funtów co trzy miesiące. Ponadto uiszcza opłatę z tytułu podatku lokalnego w wysokości 120 zł w skali miesiąca. Pozwana choruje na zakrzepicę żył. W ubiegłym roku przeszła w Polsce operację kończyny dolnej, której koszt wyniósł 5000 zł. M. R. spłaca ratę leasingową za samochód od 2014 roku w kwocie po 162 funty miesięcznie. Ponadto pozwana opłaca ubezpieczenie na życie w wysokości po 50 funtów w skali miesiąca oraz uiszcza składkę z tytułu chorób krytycznych w wysokości po 35 funtów miesięcznie. Pozwana płaci także ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków w kwocie po 32 funty miesięcznie, ubezpieczenie samochodu w wysokości po 33 funty w skali miesiąca. Spłaca także po 75 funtów tygodniowo sumę 1200 zł udzieloną jej tytułem pożyczki dla osób mało zarabiających. Niezależnie od powyższego pozwana opłaca ubezpieczenie mieszkania w wysokości 8 funtów miesięcznie oraz telefon komórkowy po 16 funtów w skali miesiąca. Po 75 funtów spłaca tytułem zadłużenia wobec państwa z racji uzyskania w roku 2012 dofinansowania dla osób mało zarabiających.

Dowód:

- przesłuchanie pozwanej k. 171-172;
- zeznania świadka J. R. k. 166-167;
- zaświadczenia o dochodach k. 186-188;
- dokumenty na kartach od 176-179 i 187-188

Sąd zważył co następuje:

Powództwo oparte zostało na treści art. 60 § 1 w zw. z art. 61⁴ § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 2082, z 2016 r. poz. 406, 1177, 1271. – cyt. dalej jako k.r.i.o.) i okazało się zasadne co do istoty oraz częściowo w zakresie dochodzonej kwoty alimentów.

W myśl przepisu art. 61⁴ § 1 k.r.i.o orzeczenie separacji ma skutki takie jak rozwiązanie małżeństwa przez rozwód, chyba, że ustawa stanowi inaczej. Z kolei § 4 przytoczonego przepisu stanowi, iż do obowiązku dostarczania środków utrzymania przez jednego z małżonków pozostających w separacji drugiemu stosuje się odpowiednio przepisy art. 60, z wyjątkiem § 3. Zgodnie zaś z przepisem art. 60. § 1 k.r.i.o małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka rozwiedzonego dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego.

Nie budzi wątpliwości, że pomiędzy stronami orzeczona została przez Sąd separacja bez orzekania o winie. Wobec powyższego powód był uprawniony do wystąpienia z powództwem o ustalenie alimentów na jego rzecz od M. R.. W związku z treścią powołanego wyżej przepisu art. 60. § 1 k.r.i.o w pierwszej kolejności podlegało ustaleniu przez Sąd czy

powód znajduje się w niedostatku. Przepisy prawa nie definiują pojęcia niedostatku. Zgodnie z doktryną i utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych, w niedostatku znajduje się ten, kto nie może własnymi siłami zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb w całości lub w części; a usprawiedliwione potrzeby to takie, których zaspokojenie zapewni uprawnionemu normalne warunki bytowania, odpowiednie do jego stanu zdrowia i wieku (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia

7 września 2000 r., sygn. akt. I CKN 872/2000, LexPolonica nr 2210519). Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 stycznia 2000 r., sygn. akt. I CKN 1187/99 (LexPolonica nr 379749), w niedostatku pozostaje nie tylko taki uprawniony, który nie dysponuje żadnymi środkami utrzymania, ale także taki, którego usprawiedliwione potrzeby nie są w pełni zaspokojone. Podobnie orzeczono w wyroku z dnia 5 lipca 2000 r., sygn. akt. I CKN 226/2000 (LexPolonica nr 380634) - o stanie niedostatku w rozumieniu art. 60 § 1 kro decyduje nie tylko brak jakichkolwiek środków utrzymania, ale także niemożliwość pełnego zaspokojenia przez uprawnionego jego usprawiedliwionych potrzeb. Niedostatek stanowiący podstawę zasądzenia alimentów na rzecz rozwiedzionego małżonka (art. 60 § 1 kro) ma charakter względny, stąd małżonek domagający się alimentów winien w pełni wykorzystać wszystkie możliwości w celu uzyskania dochodów niezbędnych do zaspokojenia usprawiedliwionych własnych potrzeb (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 10 lutego 2004 r., sygn. akt. I ACa 1422/2003, Wokanda 2005/2 str. 46).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że powód znajduje się w niedostatku. R. R. (1) liczy 66 lat i jest osobą całkowicie niezdolną do pracy z przyczyn zdrowotnych. Został uznany przez lekarza orzecznika ZUS za osobę niezdolną do samodzielnej egzystencji. Wymaga stałej pomocy osoby drugiej. Nie jest w stanie własnymi siłami zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb. Mężczyzna jest niezaradny, po przebytych udarach. Zamieszkuje z dorosłym synem, chorującym na schizofrenię, który to syn nie stanowi dla niego jakiegokolwiek wsparcia. Powód otrzymuje rentę w kwocie 649,96 zł miesięcznie. Okresowo wynajmuje pokoje lokatorom w swoim mieszkaniu, za co uzyskuje dochód w granicach 800 zł miesięcznie. Nie jest to jednak dochód stały i uzyskiwany regularnie. Lokatorzy często rezygnują z wynajmu, czego powodem jest negatywne zachowanie cierpiącego na chorobę psychiczną, nieleżącego się syna powoda. Czyny w komunalnym mieszkaniu powoda wraz z funduszem remontowym wynosi 1100 zł miesięcznie. Lokal jest zadłużony na sumę około 20 000 zł. Powód ze swoich skromnych dochodów nie jest w stanie zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb: uiścić opłat za mieszkanie, gaz, energię, zakupić leków, właściwego pożywienia itp. Dodatkowo, w ocenie Sądu, istnieje domniemanie graniczące z pewnością, że z uwagi na stan zdrowia psychofizycznego, powód nie jest w stanie racjonalnie gospodarować uzyskiwanymi środkami.

Rozmiar alimentów uregulowany został w art. 135 § 1 i 2 k.r.i.o. Przepis ten stanowi, iż zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Precyzyjne określenie wysokości usprawiedliwionych potrzeb powoda nie jest możliwe. Powód z wyraźną trudnością wypowiadał się podczas przesłuchania odnośnie wielkości swoich potrzeb. Niewątpliwie powód zobowiązany jest do pokrywania wydatków związanych z utrzymaniem mieszkania, zakupienia leków, środków higieny, wyżywienia, odzieży itp. Swój średniomiesięczny koszt utrzymania powód ocenił na około 2000 zł. Powód nie udokumentował deklarowanych podczas przesłuchania kosztów, jakie winien ponosić na swoje utrzymanie. Sąd w oparciu o zeznania powoda i zasady doświadczenia życiowego, przy uwzględnieniu, że koszty utrzymania mieszkania, gazu i energii elektrycznej winny być dzielone na połowę z uwagi na fakt zamieszkiwania powoda z dorosłym synem, uznał, że średni miesięczny koszt utrzymania należy ocenić na sumę około 1500 zł miesięcznie. Powód nie udowodnił ażeby ten koszt był wyższy.

Jeżeli chodzi o możliwości zarobkowe pozwanej, Sąd uznał, że M. R. w pełni je wykorzystuje. Z udokumentowanych dochodów i deklarowanych podczas przesłuchania pozwanej wynika, że uzyskuje ona średni miesięczny dochód w granicach 980 funtów. Jej konkubent – około 480 funtów, co łącznie daje sumę 1560 funtów miesięcznie. Licząc powyższą kwotę po kursie funta w NBP z dnia wydania wyroku, czyli z 14 października 2016 r., jest to 77332 zł. Biorąc pod uwagę wszelkie stałe opłaty, jakie ponosi pozwana i jej konkubent (w łącznej kwocie (...) funtów), na pokrycie kosztów wyżywienia, zakupu środków higieny, pokrywania kosztów przejazdów, zakupu odzieży, leków itp., pozwanej

i jej konkubentowi pozostaje kwota 449 funtów, co daje 225,5 funta na osobę, czyli około 1059 zł. Niewątpliwie ceny artykułów żywnościowych, odzieży, leków, środków higieny itp. są w Wielkiej Brytanii wyższe aniżeli w Polsce, mimo to, w ocenie Sadu, pozwana jest w stanie wyasygnować zasądzoną kwotę po 200 zł miesięcznie na rzecz swego małżonka w osobie powoda. Niezależnie od powołanych wyżej przepisów warto w tym miejscu przytoczyć przepis art. 61⁴ § 3 k.r.i.o. zgodnie z którym jeżeli wymagają tego względy słuszności, małżonkowie pozostający w separacji obowiązani są do wzajemnej pomocy. Separacja stron została orzeczona bez ustalania winy. Pozwana od lat mieszka w Wielkiej Brytanii. Od 2010 r. żyje w konkubinacie, nie dochowując powodowi wierności. Ma stabilną sytuację życiową i uzyskuje regularne dochody. Powód jest natomiast ciężko chory, niezdolny do samodzielnej egzystencji. Mieszka z dorosłym synem, który choruje na schizofrenię, nie leczy się i częstokroć przyczynia swemu ojcu problemów swoim zachowaniem. Na wsparcie z jego strony powód nie może liczyć. Pozwana zarzuciła powodowi nadmierne alkoholizowanie się. Istnienia choroby alkoholowej po stronie powoda nie można wykluczyć, dając wiarę zeznaniom świadka J. R. i pozwanej, niemniej jednak, ewentualna choroba alkoholowa powoda nie zwalania pozwanej z obowiązku wynikającego za art. 60 § 1 w zw. z art. 61⁴ § 1 k.r.i.o.

Zasądzona kwota alimentów w wysokości po 200 zł miesięcznie zdaniem Sądu nie jest wygórowana. W niewielkim też stopniu będzie w stanie zaspokoić usprawiedliwione potrzeby powoda. Zasadzając tę kwotę Sąd nie tracił z pola widzenia okoliczności, które legły u podstaw orzeczenia separacji małżonków, a w szczególności faktu, iż przez szereg lat wspólnego pożycia zasadniczy ciężar utrzymania domu i rodziny spoczywał na pozwanej, która w odróżnieniu od powoda miała stałą pracę i zarobki. M. R. zdecydowała się także na podjęcie pracy za granicą, skąd przysyłała w przeszłości powodowi pieniądze na pokrywanie opłat mieszkaniowych, a których on nie uiszczał.

Mając na uwadze treść powołanych przepisów i całokształt przytoczonych okoliczności Sąd orzekł jak w pkt. 1 i 2 wyroku. Z uwagi na sytuację materialną pozwanej i początkową datę płatności alimentów, sąd uznał, że zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek i na podstawie art. 102 kpc w zw. z art. 113 ust.1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych kosztami postępowania obciążony został Skarb Państwa.

Rozstrzygnięcie zawarte w pkt. 3 wyroku w przedmiocie zasądzenia od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oparte zostało na przepisach § 2 i 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

O rygorze natychmiastowej wykonalności Sąd orzekł w punkcie IV wyroku, mając na względzie treść art. 333 § 1 pkt 1 k.p.c., w myśl którego Sąd z urzędu nada wyrokowi przy jego wydaniu rygor natychmiastowej wykonalności, jeżeli zasądza alimenty co do rat płatnych po dniu wniesienia powództwa.